

"מעקב לילי"

מגפה קשה פרצה באוסטראה, עירו של רבי שמואל אליעזר הלוי אידליש, המהרש"א. הרב ובית דינו גזרו על הציבור יום תפילה ותענית ועוררו את העם לשוב בתשובה. נוסף על כך קרא המרא דאתרא למי מהתושבים אשר ידוע להם על דבר מה הדורש תיקון, לבוא ולגלות את אוזניו על כך....

...הביטו בו השלושה בהשתאות. "אם זכית לכך, מדוע אפוא אינך מברר את סיבת המגפה בעירנו?" שאלו הרב. בתוך כך הוסיף ושאל: "ומלבד זאת, מדוע לעולם אינך בא להתפלל עמנו?"

הישיר האיש מבט אל הרב ואמר: נמנעתי מלבוא אל בית הכנסת שכן האנשים אינם נוהרים די הצורך בכבוד המקום, שקדושתו גדולה ונוראה. לא רציתי להיכשל גם אני בשיחת חולין בבית הכנסת, במיוחד לא בשעה שהתפילין עליי. כעבור רגע של שתיקה הוסיף: "ליבי אומר לי, כי אם יתוקן עניין חמור זה תיעצר המגפה".

עד מהרה נפוץ דבר המעשה בעיר כולה וכל התושבים קיבלו עליהם להתחזק ביראת בית הכנסת ובקדושת התפילין. ואמנם בתוך ימים אחדים נעצרה המגפה. תושבי אוסטראה הוסיפו לקיים בקפדנות את אשר קיבלו עליהם, גם לאחר שהחיים חזרו למסלולם.

1. מאור ושמש קדושים, ד"ה וידבר

"קדושים תהיו כי קדוש אני" - אבל אם האדם ירצה לפרוש עצמו מן הציבור ולהתבודד עצמו להתפלל ביחיד בלתי אפשר שישגי הקדושה העליונה ולא עוד אלא שיוכל לנטות חלילה מרוב גופי תורה אם יתבודד עצמו ויפרוש מן הציבור ולזה מדויק רש"י: מלמד שפרשה זו של קדושים נאמרה בהקהל, זו דווקא. וזהו שאיתא במדרש רבה 'קדושים תהיו' - אם האדם ירצה להמשיך עליו קדושת הבורא ברוך הוא אי אפשר אלא בהקהל יחד לעבדו שכס אחד".

2. תלמוד ירושלמי מסכת ברכות דף לז/א

חונה אמר המתפלל אחורי בית הכנסת נקרא רשע שנאמר סביב רשעים יתהלכון ... א"ר יוחנן המתפלל בתוך ביתו כאילו מקיפו חומה של ברזל.

3. עין איה ברכות א עמוד 37

צ. אר"ל מי שיש לו ביהכ"נ בעירו ואינו נכנס שם להתפלל נקרא שכן רע שנאמר על כל שכני הרעים הנוגעים בנחלה כו'. מי שאינו הולך לביהכ"נ, יכול לסבור בדעתו שאינו עושה רעה מוסרית כ"א לעצמו ולא לזולתו בשב ואל תעשה שלו. ובאמת הדבר טעות, כי אין לך "שב ואל תעשה" כזה, שמכריז בפומבי שאין לו חלק בעדת ישראל ובעבודתם את ד', כזה. ע"כ הוא בהכרח מזיק גם את זולתו הלומדים מדרכיו להיות רחוקים מבית ד', ונעשים רחוקים ע"י מאמונה ומיראת ד'.

4. רמב"ם יד החזקה - הלכות תשובה פרק ג

(יא) הפורש מדרכי צבור ואף על פי שלא עבר עבירות אלא נבדל מעדת ישראל ואינו עושה מצות בכללן ולא נכנס בצרתן ולא מתענה בתעניתן אלא הולך בדרכו כאחד מגויי הארץ וכאילו אינו מהן אין לו חלק לעולם הבא ...

5. תוספות עבודה זרה דף ד/ב

"(התפילה) אינה נשמעת אלא במקום שהצבור מתפלל כדאמרינן בפ"ק דברכות (דף ו.ו) אין תפלתו של אדם נשמעת אלא עם הצבור.

6. ספר ליקוטי מוהר"ן - מהדורא בתרא סימן כה

"... ותפלה ושיחה זו יהיה בלשון שמדברים בו, דהינו בלשון אשכנז. כי בלשון הקדש קשה לו לפרש כל שיחתו, וגם אין הלב נמשך אחרי הדבורים, מחמת שאינו מרגל כל כך בהלשון, כי אין דרכו לדבר בלשון הקדש. אבל בלשון אשכנז שמספרים ומדברים בו, קל וקרוב יותר לשבר לבו, כי הלב נמשך וקרוב יותר אל לשון אשכנז, מחמת שהוא מרגל בו. ובלשון אשכנז יכול לפרש כל שיחתו. ואת כל אשר עם לבבו ישיח ויספר לפניו יתברך, הן חרטה ותשובה על העבר, והן בקשת תחנונים לזכות להתקרב אליו יתברך מהיום ולהלאה באמת, וכיוצא בזה כל חד לפום דרגה. ויזהר מאד להרגיל עצמו להתמיד בזה מדי יום ביום שעה מיחדת כנ"ל, ושאר היום יהיה בשמחה כנ"ל:"

6א. ספר ליקוטי הלכות - הלכות קריאת שמע הלכה ב

.. עקר התפלה בעשירה, פי אָזי מתעוֹרְרין פֿל עֶשְׂרָה מיני נְגִינָה שֶׁהֵם הַשְּׂמִיחָה. וְעַל - פֿן פֿל יַחֲזִיךְ מִחֵיב לְהַשְׁתַּדֵּל לְהַתְפַּלֵּל בְּצַבּוּר, פֿי אָזי בְּקָל יִבְצֵל מִבְּחִינַת גִּזּוֹן וְאֶנְחָה. פֿי הַצַּבּוּר עַל - פֿי רַבּוּי הַשְּׂמִיחָה מִרְבּוּי עִם וּבִפְרָט מִנֵּן עֶשְׂרָה ..."

6ב. עצות ישראל ערך תפילה, ה

"ועל כן צריך כל אחד לזהר להתפלל בצבור דיקא, בכדי שאפלו אם יש בו אחיזת היגון ואנחה, יתהפך גם כן לשמחה על ידי קדושת רב הצבור, ועל כן התפלה היא רפואה לכל..."

6ג. ספר ליקוטי הלכות - הלכות תפילין הלכה ב

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּצַבּוּר שֶׁעָקֵר הַתְּפִלָּה הוּא בְּצַבּוּר דְּיוֹקָא ... וְזֶה בְּחִינַת חֲזָרַת הַתְּפִלָּה עַל - פֿי הַשְּׂלִיחַ צַבּוּר, פֿי הַשְּׂלִיחַ צַבּוּר הוּא בְּבְחִינַת צְדִיק הַדּוֹר ... וְאָזי בְּחֲזָרַת הַתְּפִלָּה אוֹמְרִין קְדֻשָּׁה ג' פְּעָמִים קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ, דְּהִינּוּ פְּלִיאוֹת פֿל הִגִּי נְקֻדוֹת פְּנִי"ל."

6ד. ליקוטי מוהר"ן - סימן כג

וְהַיְסוּד שֶׁהַכֵּל תְּלוּי בוֹ, לְקַשֵּׁר עֲצָמוֹ לְהַצְדִּיק שְׂבִדוֹר, וּלְקַבֵּל דְּבָרָיו עַל פֿל אֲשֶׁר יֹאמֵר פֿי הוּא זֶה, דְּבָר קָטָן וְדְבָר גָּדוֹל"

6ה. לקוטי תפילות חלק ראשון - תפילה לד

"ונשמתי מושרשת בנשמתי הצדיק האמתי שהוא שרש כלליות נשמת בני ישראל."

7. ספר ליקוטי מוהר"ן - מהדורא קמא סימן ב

"כל תפילה ותפילה שפול אֶחָד מִתְפַּלֵּל הוּא בְּחִינַת אֵיבָר מִהַשְּׂכִינָה, שֶׁהֵם אֲבָרֵי הַמֶּשֶׁכֶּן, שֶׁאֵין שׁוּם אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יְכוֹל לְאַעְלֵא שִׁיפָא בְּשִׁיפָא פֿל חַד לְדוֹכְתִּיָּה, אֶלָּא מִשָּׁה בְּלַחוּד ..."

8. מתוך התורה הגואלת / חלק א / תלמוד תורה / פרק ב

" המיוחד שבנו, הוא קדושת הכלל, ולא קדושת הפרט... במצב עליון, אין בכלל מדידות ביחס שבין הפרט והכלל, הכל בנין אחד, הופעה אחת, העם בכל גווניו, והתורה בכל גווניה."

9. ספר ליקוטי מוהר"ן - מהדורא קמא סימן ב

" כל אחד מתפלל - הוא בחינת איבר מהשכינה, שהם אברי המשכן שאין שום אחד מישראל יכול לאעלא שיפא בשיפא כל חד לדוכתיה (-להעלות, לתקן כל אבר ואבר מהשכינה, כל חלק וחלק למקומו) אלא משה בלחוד (בלבד) " ¹

10. יערות דבש, ב, דרוש יב

ועיקר לאהוב איש את רעהו בכל דבר, ובעונות הרבים ע"י שנאה באים כמה עונות, כי אין מוכיח לרעהו, ויתן שמחה בלבו בראותו חבירו עובר עבירה שמח בחלקו, כי הוא אינו עובר, ובוזה יש שטות גדולה משני טעמים, א' כאשר אמרתי פעם בפעם, כי כל ישראל איש אחד וגוף אחד, וא"כ היתכן שישמח אבר אחד על חבירו אני צדיק ואתה רשע, א"כ מה יועיל אם אני אין מגלח זקני בתער וחברי מגלח, הרי אני חצי מגולח וחצי אינו מגולח, וכן הכל.

10א. נתיב אהבת ריע

וכל זה שראוי לאהוב את חבירו מפני שנברא חבירו בדמותו ובצלמו, ומפני שיש להם דמות וצלם אחד הרי בצד הזה חבירו והוא עצמו דבר אחד כאשר יש להם צלם אחד לגמרי... ודבר זה תכלית התורה שיקנה האדם מעלה זאת העליונה הוא צלם האלהים.

11. אוצרות הראיה ד עמוד 158

שמעו אלי עמי, מתוך נשמתני אני מדבר עמכם, מתוך נשמת נשמתני, מתוך קשר החיים שאני קשור בכולכם, ואתם כולכם קשורים בי, מתוך אותה ההרגשה שאני חש אותה עמוק יותר מכל הרגשות החיים שלי, שאתם רק אתם, רק כולכם, כולכם, כל נשמותיכם, כל דורותיכם, רק אתם הנכם תוכן חיי, בכס אני חי, בכס, בחטיבה הכוללת של כולכם יש לחיי אותו התוכן, שהוא קרוי חיים, מבלעדכם אין לי כלום, כל התקוות, כל השאיפות, כל הערך של שיווי החיים, הכל אני מוצא בקרבי רק עמכם, ואני זקוק להתקשר עם נשמותיכם כולכם, אני מוכרח לאהבה אתכם אהבה אין קץ, אי אפשר לי להרגיש שום הרגשה אחרת, כל האהבות הקטנות עם הגדולות שבכל תהלוכות חיי, הכל אצורות הן באהבתכם, באהבת כלותכם הכלל שכל הפרטים שלכם בו הויים וחיים. כל אחד מכם, כל נשמה בודדת, שמכלל כולכם, הוא ניצוץ גדול וחשוב מאבוקת אור עולמים, המאירה לי את או החיים. אתם נותנים לי תוכן, לחיים, לעבודה, לתורה, לתפלה, לשירה, לתקוה. דרך הצינור של הויתכם אני חש את הכל, אני אוהב את הכל. על כנפי הרוח של חבתכם אני מתנשא לאהבת האלהים, והיא מתחייבת לי, מתבררת אצלי, משתלהבת בלבבי, מתצחצחת ברעיוני.

עמכם, עמי, אומתי, אמי, מקור חיי, עמכם אני מעופף למרחבי עולם. עם נצחכם אני חי חיי נצח, עם פארכם אני מלא הוד ותפארת, עם ענותכם אני מלא מכאובות, עם הצער שבנשמתכם אני מלא מרורות, עם הדעה והתבונה שבקרבתכם הנני מלא דעה ותבונה. אוצר חיים הוא לי כל קצב כל חק של מעמד רגליכם. ארצכם, ארץ תקותכם, קודש היא לי, שמיה לי מקור החן, מקור פאר העולמים, כרמלה ושרונה מקור התקוה, מקור הברכה, מקור שון החיים, שיתה ושמירה עוטים לפני הוד ויפעת עד.

¹ ראה עוד: "...ועל כן עיקר התפילה בעשרה כי אזי מתעוררין כל עשרה מיני נגינה שהם וזאת היתה עצה טובה של רבי נחמן למתפללים: "ועל כן צריך כל אחד ליהרהר להתפלל בצבור דיקא בכדי שאפילו אם יש בו אחיזת היגון ואנחה, יתהפך גם כן לשמחה על ידי קדושת רוב הצבור ועל כן התפילה היא רפואה לכל..."

כך כותב הרב הנזיר, ר' דוד הכהן זצ"ל, שדווקא הרבה להתבודד ולדבר עם ה': "הנבואה לא תגלה בדברי הבקשה של חיפושים ומאמצים, של בכיות ושפיכות נפש ורוח בתפילות ותהילות, במשמרות בלילה ובהתבודדות יומם במערות ובהרי השדה. כי אם בדרך חכמה ומדע שזוהי הצורה הראויה לדור להשמיע בה דבר אמת לאמיתו בבירור ובהוכחה, מתון מתון, להשמיע לאוזן, פקח קוח, ולקרוא לאסירים דרור". לפי רבי נחמן מברסלב כול אחד צר